

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

การสังคายนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

เวลา 3 ชั่วโมง

ผังการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ตัวชี้วัด

- อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศไทย (ส 1.1 ม.1/1)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสังคายนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การสังคายนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

- ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

- ส 1.1 ม.1/1 อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้ตัวชี้วัด

1. อธิบายเกี่ยวกับการสังคายนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย (K)
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในประเทศไทย (P)
3. เห็นความสำคัญในพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติไทย (A)

สาระสำคัญ

การสังคายนาเป็นการชำระและรวบรวมหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาทำให้พระพุทธศาสนามั่นคง และเผยแผ่เข้าสู่ประเทศไทยกลายเป็นศาสนาประจำชาติไทย

สาระการเรียนรู้

การสังคายนาพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มีวินัย

ตัวชี้วัดที่ 3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการสื่อสาร

ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน ร่องรอยแสดงความรู้)

แผนภาพ การสังคายนา

คำถามท้าทาย

พระพุทธศาสนามีความมั่นคงในประเทศไทย เพราะสาเหตุใด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูติดบัตรคำ **สังคายนา** หรือเขียนบนกระดานให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

➡ เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว มีการประชุมเพื่อตรวจชำระสอบทาน จัดหมวดหมู่คำสอนของพระพุทธเจ้าหรือไม่ อย่างไร

➡ การตรวจชำระ สอบทาน และจัดหมวดหมู่คำสอนของพระพุทธเจ้ามีชื่อเรียกว่าอะไร

2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ร่วมกันศึกษาค้นคว้า และอภิปรายเกี่ยวกับความหมาย และลำดับขั้นตอนของการทำสังคายนา ตั้งแต่การสังคายนาครั้งที่ 1-5 จากนั้นให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผล การศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน

จบการนำเสนอครูให้นักเรียนร่วมกันสนทนา โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

➡ การสังคายนาหมายถึงอะไร

➡ การสังคายนามีลำดับขั้นตอนอย่างไร

➡ การสังคายนามีจุดประสงค์เพื่ออะไร

➡ ถ้าทุกคนนำแนวทางการสังคายนาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตจะเกิดผลต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมอย่างไร

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการสังคายนาครั้งที่ 1-5 เป็นแผนภาพบนกระดาน และ บันทึกกลงสมุด ดังนี้

ตัวอย่างแผนภาพ

การสังคายนาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาครั้งที่ 1-5

ครั้งที่ 1

- หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพาน 7 วัน ใช้เวลา 7 เดือนจึงเสร็จ
- ประธานสังคายนา : พระมหากัสสปะ
- วิสัยชา : พระอานนท์ และพระอุบาลีมีพระอรหันต์ 500 องค์ ร่วมการสังคายนา
- องค์ศาสนูปถัมภก : พระเจ้าอชาตศัตรู
- สาเหตุการสังคายนา : พระสุภัททะกล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัย

ครั้งที่ 2

- เวลาที่สังคายนา พ.ศ. 100 ใช้เวลาสังคายนา 8 เดือน
- ประธานสังคายนา : พระยศกัจฉกบุดร
- วิสัยชา : พระเวทละ และพระสัพพกามี มีพระอรหันต์ 700 องค์ สังคายนา
- องค์ศาสนูปถัมภก : พระเจ้ากาลาโศกราช
- สาเหตุการสังคายนา : พระภิกษุประพฤตินอกพระธรรมวินัย

ครั้งที่ 3

- เวลาที่สังคายนา พ.ศ. 235 ทำการสังคายนาเป็นเวลา 9 เดือน
- ประธานสังคายนา : พระโมคคัลลิตบุดรติสเถระ
- วิสัยชา : มีพระอรหันต์ 1,000 องค์ ทำการสังคายนา
- องค์ศาสนูปถัมภก : พระเจ้าอโศกมหาราช
- สาเหตุการสังคายนา : มีนักบวชในศาสนาอื่นปลอมตัวเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา

ครั้งที่ 4

- เวลาที่สังคายนา พ.ศ. 236 ใช้เวลาสังคายนา 10 เดือน
- ประธานสังคายนา : พระมหินทเถระ
- ผู้วิสัยชา : พระอริฏฐะ มีพระสงฆ์ 38 รูป ทำการสังคายนาและพระเถระผู้จัดจำพระไตรปิฎก 962 รูป
- องค์ศาสนูปถัมภก : พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ
- สาเหตุการสังคายนา : ประการจะให้พระศาสนาประดิษฐานมั่นคงในลังกาทวีป

ครั้งที่ 5

- เวลาที่สังคายนา พ.ศ. 433
- การสังคายนา : พระอรหันต์ กว่า 1,000 องค์ ประชุมสวดซ้อมแล้วจารพุทธพจน์ลงในใบลาน
- สาเหตุการสังคายนา : พระสงฆ์แตกเป็น 2 พวก และประสงค์จะบันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นอักษร เพื่อประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

4. ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติม ดังนี้

การสังคายนาเป็นการรวบรวมหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นหมวดหมู่ โดยครั้งที่ 1-4 เป็นการสวดทบทวนคำสอนด้วยการสาธยาย ครั้งที่ 5 จึงมีการจารึกลงในใบลานเป็นอักษร แบ่งเป็น 3 หมวด คือ พระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม ซึ่งรวมเรียกว่า พระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์บรรจุคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมด 84,000 พระธรรมขันธ์ เป็นหลักธรรมที่ใช้สืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนาสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน

5. ครูอธิบายความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาเซียน ดังนี้

การสังคายนาพระไตรปิฎกในประเทศเมียนมา (พม่า)

การสังคายนา หมายถึง การรวบรวม เรียบเรียง ตรวจสอบ พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้เป็นระเบียบเป็นหมวดหมู่ การสังคายนาพระไตรปิฎกได้ทำติดต่อกันเป็นระยะ เช่น ในประเทศอินเดีย ประเทศศรีลังกา ประเทศเมียนมา รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งการสังคายนาพระไตรปิฎกในประเทศเมียนมาได้มีการจัดขึ้น 2 ครั้ง ดังนี้

การสังคายนาพระไตรปิฎกเกิดขึ้นในประเทศเมียนมาครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2414 (ค.ศ. 1871) ด้วยการอุปถัมภ์ของพระเจ้ามินดง ซึ่งการสังคายนาในครั้งนี้ได้ทำต่อจากครั้งจารึกลงในใบลานของลังกา สังคายนาครั้งนี้ มีการจารึกพระไตรปิฎกลงในแผ่นหินอ่อน 429 แผ่น ณ เมืองมัณฑะเลย์ โดยมีพระมหาเถระ 3 รูป คือ พระชาคราภิวังสะ พระนรินทาภิขะ และพระสุมังคลสามีได้ผลัดเปลี่ยนกันเป็นประธานโดยลำดับ มีพระสงฆ์และพระอาจารย์ผู้แตกฉานในพระปริยัติธรรมร่วมประชุม 2,400 ท่านกระทำอยู่ 5 เดือนจึงสำเร็จ

การสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ 2 หรือที่เรียกว่า “กฎฐสังคายนา” เริ่มกระทำเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2497 จนถึงวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2499 จึงแล้วเสร็จ และในวันปิดงานได้กระทำร่วมกับการฉลอง 25 พุทธศตวรรษด้วยการทำสังคายนาครั้งนี้ มุ่งพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นข้อแรก แล้วจะจัดพิมพ์อรรถกถา (คำอธิบายพระไตรปิฎก) เถรวาท คือ เมียนมา ศรีลังกา ไทย ลาว กัมพูชา ทั้งห้าประเทศนี้ ถือว่าสำคัญสำหรับการสังคายนาครั้งนี้มาก เพราะใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลีอย่างเดียวกัน จึงได้มีสมัยประชุมซึ่งประชุมหรือผู้แทนประชุมของทั้งห้าประเทศนี้เป็นหัวหน้า เมื่อทำการจัดพิมพ์เสร็จแล้วได้แจกจ่ายพระไตรปิฎกฉบับอักษรพม่าไปในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

*** หมายเหตุ

การนับปีของเมียนมาเร็วกว่าไทย 1 ปี จึงเท่ากับเริ่ม พ.ศ. 2498 ปิด พ.ศ. 2500 ตามที่เมียนมานับ

6. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

การสังคายนาเป็นการตรวจชำระ จัดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหมวดหมู่ ทำให้พระพุทธศาสนามั่นคง เจริญรุ่งเรืองสืบมาจนถึงปัจจุบัน

7. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

พระพุทธศาสนามีความมั่นคงในประเทศไทย เพราะสาเหตุใด

การจัดบรรยากาศเชิงบวก

การให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้า แล้วออกนำเสนออภิปรายความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดคายนาน้ำชั้นเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรคำ
2. การนำเสนอรายงานกลุ่ม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.1 สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
 - 1.2 สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เครื่องมือ
 - 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม
 - 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เกณฑ์การประเมิน
 - 3.1 การประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม
ผ่านตั้งแต่ 2 รายการ ถือว่า ผ่าน
ผ่าน 1 รายการ ถือว่า ไม่ผ่าน
 - 3.2 การประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

คะแนน	9-10	ระดับ	ดีมาก
คะแนน	7-8	ระดับ	ดี
คะแนน	5-6	ระดับ	พอใช้
คะแนน	0-4	ระดับ	ควรปรับปรุง

กิจกรรมเสนอแนะ

แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ว่าพระพุทธศาสนาในประเทศไทยและลังกามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไรบ้าง แล้วแสดงผลการวิเคราะห์นั้นในรูปของแผนผัง

บันทึกหลังการสอน

ผลการจัดการเรียนการสอน

ปัญหา/อุปสรรค

แนวทางแก้ไข

ลงชื่อ _____ (ผู้บันทึก)

(_____)

_____/_____/____